

Retningslinjer for saksbehandling av individuell tilrettelegging i privatskular

Innholdsfortegnelse

Retningslinjer for saksbehandling av individuell tilrettelegging i privatskular	1
Rammeverk for saksbehandling av individuell tilrettelegging i privatskular – Vestland fylkeskommune	2
1. Innleiing	2
1.1 Hensikt	2
1.2 Ansvar og rettar	2
2. Individuell tilrettelegging	3
2.1.1 Tre ulike rettar	3
2.2 Overordna om saksbehandlinga – individuell tilrettelegging	3
3. Saksgang, nærmare gjennomføring – individuell tilrettelegging	4
4. Utfyllande opplysningar – individuell tilrettelegging	8
4.1 Personleg assistanse	8
4.2 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel	8
4.3 Individuelt tilrettelagd opplæring	9
5. Ressursar	11
5.1 Rettleiar om individuell tilrettelegging	11
5.2 Andre ressursar og lovtolking	11

Rammeverk for saksbehandling av individuell tilrettelegging i privatskular – Vestland fylkeskommune.

1. Innleiing

1.1 Hensikt

Dette dokumentet skal gi felles rutinar for private skular og fylkeskommunen. Rutinane skal sikra ei ryddig, effektiv og lik saksbehandling for søknader om individuell tilrettelegging til elevar i private skular.

1.2 Ansvar og rettar

Dokumentet tek utgangspunkt i ny privatskolelov (prskol.) og opplæringslov (oppl.). Elevar i private skular har same rett til individuell tilrettelegging som elevane i dei offentlege skulane. Fylkeskommunen har eit overordna ansvar for å sikra elevane i privatskular den individuelle tilrettelegginga dei treng for å få eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Dei private skulane har eit ansvar for å avdekke behov hos elev, melde ifrå om eleven sitt behov og bistå eleven med ei eventuell tilvising til PPT, samt gjennomføring av den individuelle tilrettelegginga i tråd med fylkeskommunen sitt enkeltvedtak.

Privatskular har plikt etter prskol. § 3-4 c til å sørgje for at lærarane følgjer med på utviklinga til elevane og melder i frå til dagleg leiar dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, om det må til skal skulen setje i verk eigna tiltak, jf. § 3-4 b (tilpassa opplæring). Dersom tiltak som del av tilpassa opplæring innanfor rammene av det ordinære opplæringstilbodet ikkje er tilstrekkeleg til å sikre elev eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, skal individuell tilrettelegging vurderast, jf. prskol. § 3-4 c- andre avsnitt.

Det følgjer av privatskolelova § 3-6 første avsnitt at elevar i privatskular har same rett til individuell tilrettelegging som elevar i offentlege skular. Opplæringslova § 11-4 til 11-7 gjeld difor også for elevane i private skular.

Elevar har rett til den personlege assistansen dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av opplæringa, jf. oppl. § 11-4. Dei har også rett til tekniske hjelpemiddel og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i bruk av slikt utstyr.

Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte, har rett til naudsynt opplæring i mobilitet slik at dei kan komme seg til og frå skolen og ta seg fram på skolen og i heimemiljøet jf. oppl. § 11-5. Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring opplæring til dei kan norsk godt nok til å følge den vanlege opplæringa, jf. prskol. § 3-5.

Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa, oppl. § 11-6. I tillegg har deltakarar med nedsett funksjonsevne eller særskilde behov rett til eigna individuell tilrettelegging av lærestad, undervisning, læremiddel og eksamen, for å sikre likeverdige høve til opplæring.

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og treng alternativ og supplerande kommunikasjon, har rett til å få nytta eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa, og opplæring i bruk av slike middel, jf. prskol. § 3-14.

Det er heimfylket til eleven som skal gjera vedtak om personleg assistanse, vedtak om fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel og vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring etter reglane i opplæringslova §§ 11-4 til 11-6, jf. § 11-7. Saksbehandlingsreglane som følgjer av forvaltningslova gjeld også for fylkeskommunens saksbehandling av søknader om individuell tilrettelegging. Vestland fylkeskommune gjer vedtak for elevar som er folkeregistrert i fylkeskommunen.

Eleven sitt heimfylke skal dekkje utgifter for eleven sin individuelle tilrettelegging, jf. prskol. § 3-6.

2. Individuell tilrettelegging

2.1.1 Tre ulike rettar

Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av ordinært opplæringstilbod, har rett til individuell tilrettelegging etter oppl. §§ 11-4 (personleg assistanse), 11-5 (fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel) og 11-6 (individuelt tilrettelagd opplæring). Den individuelle tilrettelegginga skal sikre at elevar får eit tilfredsstillande utbyte av opplæringstilbodet. Det krevjast ikkje sakkunnig vurdering frå PPT for at fylkeskommunen kan gjera eit vedtak om individuell tilrettelegging etter opplæringslova § 11-4 og 11-5, men forvaltningslova § 17 gjeld framleis og saka må vera «så godt opplyst som mogleg før vedtak treffast».

Eit opplæringstilbod med individuelt tilrettelagd opplæring skal ha eit innhald som kan gi eleven eit forsvarleg utbytte av opplæringa (i forhold til andre elevar og kva som er realistiske opplæringsmål for eleven). I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Elevane skal ha det same totale undervisningstimetallet som andre elevar og følgje strukturen med timar og friminutt i det utdanningsprogrammet dei går på. Dei skal også ha opplæring i timar som tilsvarar fag på timeplanen, og vere inkluderte og delta i skulen sitt sosiale fellesskap.

2.1.2 Det beste for eleven og retten til medverknad

Det følgjer av privatskolelova § 5A-1 at kva som er best for eleven skal vera eit grunnleggjande omsyn i alle handlingar og avgjerder som gjeld dei. Elevane har også ein rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter lova. Dei skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på deira meiningar etter alder og modning, jf. prskol. § 5A-2. Skulen har også ei plikt til å samarbeide med foreldra om opplæringa til eleven jf. § 5A-3. Føresegna er særleg viktige å ha omsyn til ved saksbehandlinga og gjennomføringa av individuell tilrettelegging for elevar.

2.2 Overordna om saksbehandlinga – individuell tilrettelegging

2.2.1 Tilpassa opplæring

Eleven eller eleven sine føresette kan krevje at skulen gjer dei undersøkingar som er nødvendige for å finne ut om eleven treng individuell tilrettelegging, og eventuelt kva opplæring eleven treng.

Undervisningspersonalet skal følgje med på utviklinga til elevane og melde frå til dagleg leiar dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skulen setje i verk eigna tiltak, jf. §§ prskol. §§ 3-4 c. og 3-4 d. Skulen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven har behov for individuell tilrettelegging etter reglane i oppl. §§ 11-4, 11-5 og 11-6, jf. prskol. § 3-6.

Dersom det er openbart at ein elev treng individuell tilrettelegging og ikkje kan få eit tilfredsstillande utbyte av det ordinære opplæringstilbodet med tiltak som del av tilpassa opplæring, kan det tilvisast til PPT for ei sakkunnig vurdering utan nærmare utprøving av tiltak som

del av tilpassa opplæring. Det er ikkje lov å gjennomføre tiltak utanfor rammene av det ordinære opplæringstilbodet utan at det ligg føre eit enkeltvedtak om individuell tilrettelegging.

2.2.2 Kortfatta saksgang når det er klart at elev treng individuell tilrettelegging etter oppl. §§ 11-4 og 11-5:

1. Skulen sender utan ugrunna opphald søknad til Vestland fylkeskommunen, ved seksjon for inntak, forvaltning og sluttvurdering (IFS). Relevant dokumentasjon må leggjast ved søknaden, samt samtykkje frå elev/føresettt til enkeltvedtak og deling av opplysningar. Søknadsskjema på fylkeskommunes sine nettsider er digitalt og inkluderer samtykkje til enkeltvedtak og deling av opplysningar.
2. Seksjon for inntak, forvaltning og sluttvurdering (IFS) gjer enkeltvedtak om individuell tilrettelegging.
3. Skulen utarbeidar individuell opplæringsplan (IOP) og årsrapport. Dokumenta må sendast IFS ved hjelp av eDialog.
4. Skulen sender refusjonskrav innan 1. desember for haustsemesteret, og innan 1. juni for vårsemesteret. Se nærmare retningslinjer.
5. Seksjon for IFS gjer enkeltvedtak om refusjon og sender refusjon.

2.2.3 Kortfatta saksgang når det er klart at elev treng Individuelt tilrettelagd opplæring etter oppl. §§ 11-6:

1. Skulen sender utan ugrunna opphald tilvising til PP-tenesta, vedlagt pedagogisk rapport og samtykkje frå elev/føresette til tilvisinga.
2. Når sakkunnig vurdering ligg føre, sender skulen søknad om individuelt tilrettelagd opplæring til Vestland fylkeskommune, ved seksjon for inntak, forvaltning og sluttvurdering (IFS). Søknadsskjema på fylkeskommunes sine nettsider er digitalt og inkluderer samtykkje til enkeltvedtak og deling av opplysningar. Sakkunnig vurdering og eventuelt anna relevant dokumentasjon må leggjast ved søknaden.
3. Seksjon for IFS gjer enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.
4. Skulen utarbeidar individuell opplæringsplan (IOP) og årsrapport. Dokumenta må sendast seksjon IFS ved hjelp av eDialog.
5. Skulen sender refusjonskrav innan 1. desember for haustsemesteret, og innan 1. juni for vårsemesteret. Se nærmare retningslinjer.
6. Seksjon for IFS gjer enkeltvedtak om refusjon og sender refusjon.

3. Saksgang, nærmare gjennomføring – individuell tilrettelegging

Ein kan nytte ressursteam i skulen til å diskutere, dersom ein vurderer å tilmelde elevar til PPT. Dette skal skje utan ugrunna opphald. Dersom tilsette er usikre på om eleven har utbytte, skal det meldast til dagleg leiar eller til den dagleg leiar har delegert oppgåva til. Eleven eller foreldra må samtykkje før fylkeskommunen ved PPT gjer ei sakkunnig vurdering, og før fylkeskommunen ved IFS gjer vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring. Føremålet med eit eige samtykkje til enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring, er å sikre eleven ei medråderett før endeleg enkeltvedtak som sett rammene for eleven sitt opplæringstilbod. Elev eller foreldre skal også ha moglegheit til å uttale seg til det nærmare innhaldet i utarbeida sakkunnig vurdering frå PPT, før endeleg vedtak treffast. Eit tilbod om individuelt tilrettelagd opplæring skal utarbeidast i samråd med eleven og foreldra.

Nærmare detaljer om saksgangen og gjennomføring finn du i tabell på neste side.

Steg	Utføring
<p>1</p> <p>Lærer er i tvil om ein elev i skulen får tilfredsstillande utbytte av opplæringa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - melde frå til dagleg leiar i skulen eller den dagleg leiar har delegert ansvaret til, jf. prskol. § 3-4 c. - om det må til, settje i verk eigna tiltak jf. prskol. § 3-4 b. - eventuelt diskutere eleven sitt behov i ressursteam - kartlegge eleven sitt utbytte av ordinær opplæringstilbod - dokumenter arbeidet
<p>2</p> <p>Vurdere om tilpassa opplæring sikrar tilfredsstillande utbytte av opplæringa.</p>	<p>Del 1: vurdere om eleven treng individuell tilrettelegging</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skulen vurderer om tiltak i tilpassa opplæring gir elev eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa eller om elev kan trenge individuell tilrettelegging etter reglane i oppl. §§ 11-4, 11-5 og 11-6. <p>Del 2: heilskapleg vurdering – pedagogisk rapport (mal tilgjengeleg)</p> <ul style="list-style-type: none"> - tidlegare skulehistorie - skildre behov - styrkar fagleg /sosialt - korleis opplæringa er organisert - utbytte i faga – behov for individuell tilrettelegging - resultat frå kartleggingar (lese-/skriveferdigheitar etc.) - opplæringsnivået til eleven - kva skulen har prøvd ut som del av tilpassa opplæring
<p>3</p> <p>Elev treng individuell tilrettelegging – har ikkje eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa.</p>	<p>Del 1: vurdere om eleven treng å tilvisast til PPT</p> <ul style="list-style-type: none"> - eleven må tilvisast PPT om det er behov for individuell tilrettelegging etter oppl. §§ 11-6 og 11-7. - elev må tilvisast PPT om hen har eit samansatt behov for individuell tilrettelegging etter § 11-6, og eventuelt §§ 11-4 eller 11-5. - Dersom det er berre behov for personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel kan en hoppe over del 2 og gå vidare til steg 4. <p>Del 2: tilvise elev til PPT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innhente samtykke frå elev eller føresette for tilvising til PPT - fyller ut digital skjema for tilvising på fylkeskommunens nettsider - pedagogisk rapport skal vera laqt ved tilvisinga
<p>4</p> <p>Elev treng personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel, jf. oppl. §§ 11-4 eller 11-5.</p>	<p>Fylkeskommunen kan treffe vedtak utan krav om sakkunnig vurdering.</p> <ul style="list-style-type: none"> - framleis krav om at saka er så godt opplyst som mogleg før vedtak, jf. fvl. § 17. - Skulen innhentar samtykkje frå elev eller føresette til å dele opplysningar og sender søknad til fylkeskommunen eleven er folkeregistrert i. <p>Søknaden må innehalde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skildring av eleven sine behov for personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel. Opplæringstilbodet skal utformast i samråd med elev og føresette. - Legg ved relevant dokumentasjon i søknad, til dømes legeerklæring etc.

<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">Utarbeiding sakkunnig vurdering – PPT si tilråding</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uttale frå elev over 15 år om kva tiltak hen ønskjer. Dersom eleven er under 15 år eller manglar rettsleg handleevne må også dei føresette gi ei uttale om ønskja tiltak. <p>Den sakkunnige vurderinga vil vera retningsgjevande for tilrettelegginga og innhaldet i opplæringa.</p> <p>Innhald:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a. eleven sitt utbytte av opplæringa - b. kvifor eleven eventuelt ikkje har, eller ikkje kan få, tilfredsstillande utbytte av opplæringa - c. kva som er realistiske opplæringsmål for eleven - d. kva tiltak som kan gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa - e. kva kompetanse dei som skal gi opplæringa, bør ha, dersom det skal gjerast unntak frå kompetansekrava etter § 11-9 andre <p>Sakkunnig vurdering sendast til elev og kopi til føresette og skule, med mindre elev over 15 år med rettsleg handleevne ikkje gir sitt samtykke. RLT kan ved behov gå gjennom innhaldet i vurderinga med elev eller føresette og eventuelt skulen. Føremålet med gjennomgang er å gjera elev/føresette/skule i stand til å forstå innhaldet i den sakkunnige vurderinga, PPT skal framleis vera fagleg uavhengig.</p>
<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">Søknad om individuelt tilrettelagd opplæring etter oppl. § 11-6, jf. prskol. § 3-6.</p>	<p>Elev eller føresette kan sende søknad via skjema og lenke på fylkeskommunen sine nettsider. Skulen kan også hjelpe elev ved førespurnad med innsending av søknad, så lenge skulen innhentar samtykke til dette. Lenke til digital søknadsskjema inkluderer digital skjema for samtykkje til enkeltvedtak og å dele opplysningar med skulen.</p> <p>Søknaden må innehalde følgjande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyldig sakkunnig vurdering av eleven sine behov frå PPT - samtykkje til enkeltvedtak frå elev eller føresette - samtykkje til at fylkeskommunen kan dele enkeltvedtak og personopplysningar med eleven sin skule.
<p style="text-align: center;">6</p> <p style="text-align: center;">Fatte vedtak (heimfylket til elev har ansvar)</p>	<p>Før vedtaket blir fatta, skal det innhentast samtykke til enkeltvedtak. Fylkeskommunen har samtykkeskjema tilgjengeleg ved søknad om individuell tilrettelegging på fylkeskommunen sine nettsider.</p> <p>Eit vedtak om individuell tilrettelegging skal byggje på den sakkunnige vurderinga.</p> <p>Innhald vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kor lenge gjeld vedtaket – tidsavgrensing (start-sluttdato) - innhald, kva slags opplæringstilbod fagleg/sosialt, - avvik frå læreplanverket; her under kompetansemål og timar, kva fag avviket skal gjelde for, fritak frå vurdering mv - omfang (tal årstimar mv) - organisering (i klasse/gruppe, lita gruppe, eineundervisning, alternativ opplæringsarena) - kompetanse (lærar, spesialpedagog, logoped, assistent mv.)

	<p>Det skal alltid fattast eit enkeltvedtak om individuell tilrettelegging, og enkeltvedtaket må ta stilling til kva som er eit forsvarleg tilbod til eleven. Dersom det ikkje blir gitt samtykke, skal det ikkje fattast eit enkeltvedtak om individuell tilrettelegging. Kjem fylkeskommunen fram til at eleven ikkje har behov for individuell tilrettelegging, skal det også fattast eit enkeltvedtak om dette, som elev og/eller føresette har rett til å klage på. (sjå døme/mal på vedtak)</p> <p>Enkeltvedtak sendast til elev. Føresette og skule skal som hovudregel ha kopi, med mindre elev over 15 år med rettsleg handleevne ikkje gir samtykke til å dele opplysningar.</p>
<p style="text-align: center;">7</p> <p>Utarbeide IOP</p>	<p>Skulane er ansvarlege for å ha gode system for å utarbeide IOP-ar etter at vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring ligg føre.</p> <p>Innhald IOP: (målbare mål og innhald med opplæringa må gå tydeleg fram)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mål for opplæringa - innhaldet i opplæringa - korleis opplæringa skal organiserast - korleis opplæringa skal drivast fram - IOP skal byggje på sakkunnig vurdering og vedtak <p>Innhaldet skal samordnast med klassen sin plan for ordinær opplæring, uavhengig av eleven sitt faglege nivå.</p> <p>Det er ikkje krav om IOP etter vedtak om personleg assistanse/fysisk tilrettelegging, skulane bør jamvel utarbeida ein plan for gjennomføring av slike tiltak. Sjå meir om dette i Udir sin rettleiar om individuell tilrettelegging, lenka til under dokumentets punkt 5.1.</p>
<p style="text-align: center;">8</p> <p>Årsvurdering</p>	<p>Det skal utarbeidast årsrapportar for alle med individuell tilrettelegging</p> <p>Innhald:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei skriftleg oversikt over opplæringa eleven har fått - ei vurdering av eleven si utvikling og måloppnåing. <p>Årsrapporten skal sendast til eleven/foreldra og til fylkeskommunen (Sjå døme på årsrapport)</p>
<p style="text-align: center;">9</p> <p>Klagerett</p>	<p>Eleven/føresette kan klage både på avslag om rett til individuelt tilrettelagt opplæring, på innhaldet i enkeltvedtaket, på saksbehandlingen og på manglande oppfyljing av enkeltvedtaket.</p> <p>Eleven/føresette har og ein løpande rett til å klage på at gjennomføringa av den individuelt tilrettelagte opplæringa ikkje er i tråd med enkeltvedtaket.</p> <p>Klage skal sendast til fylkeskommunen via eDialog med søkjaren sin ID og referansenummer som står på vedtaket. Klagen må innehalde ønskja endring.</p>
<p style="text-align: center;">10</p> <p>Refusjon</p>	<p>Heimfylke dekker utgifter til individuell tilrettelegging knytt til tilhøyrande enkeltvedtak.</p> <p>Skulen sender refusjonskrav innan 1. desember for hausthalvåret og innan 1. juni for vårhalvåret. Se nærmare retningsliner for refusjon.</p>

4. Utfyllande opplysningar – individuell tilrettelegging

4.1 Personleg assistanse

Etter opplæringslova § 11-4 har elevar rett til den personlege assistansen dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Det følgjer av forarbeida Prop.57 L (2022-2023) side 604-605 at:

... med personleg assistanse er det meint praktisk hjelp og bistand frå ein person (assistent) som kan følgje med og hjelpe eleven i skolekvardagen. Assistansen kan variere både i omfang og oppgåver og kan til dømes vere hjelp til å følgje med i opplæringa, sosiale aktivitetar i friminuttet, kommunikasjon, flytting, bering av sekk og utstyr, av- og påkledning, måltid og toalettbesøk.

Personleg assistanse kan givast av personar som ikkje er tilsette i lærarstilling.

Ein elev kan i tillegg ha rett til personleg assistanse etter helse- og omsorgstenestelova. Hjelp frå ein assistent kan følgjeleg reknast som ein del av opplæringa i nokre samanhengar og som helse- og omsorgstiltak i andre samanhengar, men opplæringslova gir ikkje elevane rett til brukarstyrt personleg assistanse (BPA). Retten til personleg assistanse etter opplæringslova omfattar ikkje behandling eller andre helse- og omsorgstenester.

Det krevjast ikkje sakkunnig vurdering frå PP-tenesta som grunnlag for fylkeskommunen å gjere eit vedtak om personleg assistanse, men fylkeskommunen må sikra at saka har eit forsvarleg grunnlag for avgjerse, før vedtak jf. forvaltningslova § 17. For søknader om personleg assistanse vil fylkeskommunen kunne be om anna dokumentasjon som til dømes legeerklæringar for å sikra eit forsvarleg grunnlag for avgjerder. Dersom ein elev treng personleg assistanse og praktisk bistand etter helse- og omsorgstenestelova, må kommunen kontaktast.

4.2 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel

Det følgjer av opplæringslova § 11-5 at elevar har rett til dei tekniske hjelpemiddel og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Elevane har også rett til naudsynt opplæring i bruk av utstyr som dei får som del av den individuelle tilrettelegginga. Elevar som er blinde eller sterkt svaksynte har også rett til naudsynt opplæring i mobilitet slik at dei kan komme seg til og frå skulen og ta seg fram på skulen og i heimemiljøet. Det følgjer av forarbeida prop.57 L (2022-2023) side 605 at:

... elevar som har behov for tilrettelegging av arbeidsplassen eller klasserommet for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa, har rett til fysisk tilrettelegging. Slik tilrettelegging kan mellom anna omfatte tekniske hjelpemiddel, inventar, teknisk utstyr og programvare og nødvendig opplæring for at eleven skal kunne bruke utstyret. Om eleven har behov for opplæring i bruk av tekniske hjelpemiddel, må vurderast ut frå både medisinfagleg og skolefagleg kunnskap og erfaring. Dessutan har det betydning kva eleven og foreldra meiner, og det beste for eleven skal vere eit grunnleggjande omsyn, jf. §§ 10-1 og 10-2. Første ledd vidarefører også retten blinde og sterkt svaksynte elevar har til nødvendig opplæring i tekniske hjelpemiddel, jf. dagens lov §§ 2-14 og 3-10

Kommunane og fylkeskommunane har ansvaret for å stille til rådvelde dei hjelpemidla og det utstyret som er nødvendig for at elevane skal få tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Det må skiljast mellom pedagogiske hjelpemiddel, som kommunane og fylkeskommunane har ansvaret for, og tekniske hjelpemiddel, som NAV Hjelpemiddelsentralen kan vere ansvarleg for. Kommunane og fylkeskommunane vil uansett ha eit ansvar når utstyr ikkje blir dekt av NAV og hjelpemiddelet er nødvendig for at eleven skal få tilfredsstillande utbytte av opplæringa

Behova etter opplæringslova § 11-5 må vurderast ut frå både medisinfagleg og skulefagleg kunnskap og erfaring. Fylkeskommunen kan i denne samanheng be om til dømes legeerklæringar som dokumentasjon for å sikra ei forsvarleg grunnlag for avgjerd, før vedtak. Det er ikkje eit krav om sakkunnig vurdering frå PPP, før enkeltvedtak treffast.

4.3 Individuelt tilrettelagd opplæring

4.3.1 Grunnleggjande om individuelt tilrettelagd opplæring

Etter opplæringslova § 11-6 har elevar som treng det for å få tilfredsstillande utbyte av opplæringa, rett til individuelt tilrettelagt opplæring. Opplæringstilbodet skal utformast slik at det samla kan gi eleven tilfredsstillande utbyte av opplæringa samanlikna med andre elevar og i tråd med dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven.

Forarbeida Prop.57 (2022-2023) side 606 nemnar overordna om retten at:

Spørsmålet om eleven treng individuelt tilrettelagd opplæring for å få tilfredsstillande utbytte, kjem an på ei konkret fagleg-pedagogisk vurdering av utbyttet eleven har av opplæringa. Sjå merknadene til § 11-1.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta (PP-tenesta) skal alltid gi ei sakkunnig vurdering før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring, jf. § 11-7.

For elevar som har eit visst utbytte av opplæringa, kan det vere nok å få individuelt tilrettelagd opplæring i nokre timar i veka, i enkelte fag eller delar av fag eller for ein kort periode. For elevar som har svært lite utbytte av opplæringa, eller som ikkje har utbytte i det heile, må større delar eller heile opplæringa leggast særskilt til rette.

4.3.2 Sakkunnig vurdering

Hovudregelen er at det er PP-tenesta i den fylkeskommunen søkaren er folkeregistrert som skal utarbeide sakkunnig vurdering for eleven.

Det kan i særlege tilfelle vera avtalt unntak frå hovudregelen om at det er PP-tenesta i den fylkeskommunen der søkaren er folkeregistrert som skal utarbeida sakkunnig vurdering og ha eit samarbeid med skulen. Dette kan vera aktuelt der det til dømes dreiar seg om store geografiske avstandar mellom skule og eining for PP-tenesta.

Før det tilvisast til PPT for ei sakkunnig vurdering, må det hentast inn eit samtykkje frå elev. Dersom eleven er under 15 år eller manglar samtykkjekompetanse må det hentast inn samtykkje frå føresette.

Dei sakkunnige vurderingane må utarbeidast med utgangspunkt i krava som stillast til innhaldet i opplæringslova § 11-8. Sakkunnige vurderingar som ikkje oppfyller dei opplista krava og samstundes får tydeleg fram dei lovpålagte vurderingane, kan ikkje danne grunnlag for enkeltvedtak og må sendast tilbake til PPT for ny vurdering. Dersom eleven også treng personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging etter §§ 11-4 og 11-5, skal den sakkunnige vurderinga gi ei heilskapleg vurdering av kva for tilrettelegging eleven treng, jf. oppl. § 11-7 første avsnitt.

Forvaltningslova har regler om saksbehandlingstid i 11a. Forvaltningsorganet skal forberede og avgjera saker utan ugrunna opphald. I saker som gjeld enkeltvedtak, skal det sendast eit førebels svar dersom ei tilvising eller søknad ikkje kan svarast innan ein månad etter at den er mottatt.

Dersom ein elev sine behov endrar seg i løpet av opplæringstilbodet som den sakkunnige vurderinga tek utgangspunkt i, eller dersom eleven startar i nytt og anna opplæringstilbod, må eleven tilvisast til PPT for ei ny vurdering. Det same gjeld om den sakkunnige vurderinga gjeld i ei

avgrensa tidsperiode som til dømes eit år, men eleven framleis treng individuelt tilrettelagd opplæring.

Elev eller føresette har rett til å uttale seg til det nærmare innhaldet i den sakkunnige vurderinga etter at den er utarbeida og før fylkeskommunen gjer enkeltvedtak. Denne moglegheita må sikrast gjennom eit eget samtykkje til enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring.

4.3.3 Enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring

Fylkeskommunen har ansvar for å treffe enkeltvedtak på eit forsvarleg grunnlag jf. forvaltningslova § 17. Opplæringslova § 11-7 stiller særlege krav til grunnlaget for avgjerda ved enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring. Det er eleven sitt heimfylke som skal treffe enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring.

Enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) føreset gyldig sakkunnig vurdering frå PPT og samtykkje til enkeltvedtak. Samtykkje til enkeltvedtak må innehalde ei moglegheit for eleven eller føresette å gi ei uttale til det nærmare innhaldet i ferdig utarbeida sakkunnig vurdering, dette er naudsynt for å sikra at eit tilbod om ITO er utarbeida i samråd med elev og foreldra, det skal leggjast stor vekt på kva eleven og foreldra meiner, jf. oppl. § 11-7 siste avsnitt. Eit enkeltvedtak kan ikkje reknast for å være så godt opplyst som mogleg jf. fvl. § 17, om det ikkje baserer seg på slik grunnlag som omtalt i dette avsnittet.

Før det treffast enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring PPT, må det også hentast inn eit samtykkje frå elev. Dersom eleven er under 15 år eller manglar samtykkjekompetanse må det hentast inn samtykkje frå føresette. Det må vidare hentast inn eit samtykkje frå elev/føresette om å dele opplysningar og enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring direkte med den private skulen i fylkeskommunen sin saksbehandling, då opplysningane ofte gjeld særlege kategoriar av personopplysningar som til dømes helseopplysningar, jf. personvernforordninga artikkel 9 nr. 1 og nr. 2 bokstav a.

Hovudregelen er at eit vedtak gjerast for eit år om gangen, det er jamvel moglegheit for å treffe eit enkeltvedtak som gjeld over fleire år dersom eleven sitt behov kan reknast for varig og stabil.

4.3.4 Mellombels enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring

Fylkeskommunen har moglegheit i særlege tilfelle til å gjera eit mellombels enkeltvedtak om individuelt tilrettelagd opplæring i påvente av ny og oppdatert sakkunnig vurdering frå PP-tenesta. Dette er til dømes vanleg i ei overgangsperiode frå grunnskule til vidaregåande skule for elev.

Sjølv om fylkeskommunen i utgangspunktet ikkje har ei lovpålagt sakkunnig vurdering frå PP-tenesta, før vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring gjerast, er det av og til av omsyn til elevens beste at vi gjer eit mellombels enkeltvedtak på anna grunnlag enn gyldig sakkunnig vurdering frå PPT. Mellombels enkeltvedtak er berre aktuelt dersom det er utvilsamt og klart at eleven treng individuelt tilrettelagd opplæring for å få eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, og PP-tenesta ikkje har ei sakkunnig vurdering ferdig utarbeida innan eleven har starta opplæringa som det søkast individuelt tilrettelagd opplæring om.

Fylkeskommunen må jamvel sikra at saka er så godt opplyst som mogleg, før vedtak fattast jf. forvaltningslova § 17. Fylkeskommunen stiller difor krav om tidlegare sakkunnig vurdering for eit tidlegare opplæringstilbod og anna dokumentasjon som gjer greie for at eleven har særlege behov som ikkje kan møtast innanfor det ordinære opplæringstilbodet gjennom tilpassa opplæring. I tillegg må skulen skildra kva tiltak som del av individuell tilrettelegging dei meiner er naudsynt for å sikra eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa i aktuell opplæringstilbod, med utgangspunkt i dei føresetnader dei har. Skulen må foreta ei pedagogisk kartlegging og angi naudsynt timetal med individuell tilrettelegging i kvar enkelt fag, det må også gjerast greie for kva

slags organisering eleven treng av undervisninga. Individuelt tilrettelagd opplæring kan organiserast som to-lærarsystem i ordinær klasserom, mindre gruppe eller ein-til-ein. Organiseringa må ta utgangspunkt i eleven sitt behov.

4.3.5 Pedagogisk rapport

Den pedagogiske rapporten skal skildra eleven sine grunnleggjande ferdigheiter og kompetansenivå. Rapporten utgjer eit viktig grunnlag for PP-tenesta sitt arbeid, samstundes som det er ein viktig del av skulen sin pedagogiske kartlegging av eleven sitt behov i opplæringa.

Ein pedagogisk rapport skal vere ferdig utarbeida og lagt ved når eleven tilvisast til PP-tenesta for sakkunnig vurdering. Dersom eleven har eit særleg behov etter denne rettleiarens punkt 4.3.4 for mellombels enkeltvedtak, må det ved søknad til fylkeskommunen også leggjast ved ein ferdig utarbeida pedagogisk rapport.

Det kan nyttast eigne malar eller malar frå fylkeskommunen. Malane frå fylkeskommunen er utarbeida i samarbeid med UIB. Ta kontakt med avdeling for opplæring og kompetanse i Vestland fylkeskommune for å få tilsendt malar.

4.3.6 Individuell opplæringsplan og årsrapport

Det følgjer av opplæringslova § 11-10 jf. privatskolelova § 3-6 første avsnitt at skulen skal utarbeida individuell opplæringsplan (IOP) for elev, snarast mogleg etter at enkeltvedtak om spesialundervisning er motteke. Elevens IOP skal innehalde måla for og innhaldet i opplæringa, og korleis ho skal drivast.

Når det nærmar seg slutten av skuleåret, skal det utarbeidast ein årsrapport som beskriver den opplæringa eleven har fått og utviklinga til eleven.

Det kan nyttast eigne malar eller malar frå fylkeskommunen. Malane frå fylkeskommunen er utarbeida i samarbeid med UIB. Ta kontakt med avdeling for opplæring og kompetanse i Vestland fylkeskommune for å få tilsendt malar.

4.3.7 Refusjonskrav

Vestland fylkeskommune skal dekke utgifter knytt til individuell tilrettelegging i privat vidaregåande skular med rett til statstilskot for elevar som fylkeskommunen treffer enkeltvedtak for. Enkeltvedtaket sett rammene for kva tiltak den private skulen kan gjera som del av den individuelle tilrettelegginga og då seinare krevje refusjon for.

Fylkeskommunen gir eigne rutinar for saksbehandlinga av refusjon for individuell tilrettelegging i private skular.

5. Ressursar

5.1 Rettleiar om individuell tilrettelegging

Utdanningsdirektoratet har utarbeida ei rettleiar med nærmare informasjon om individuell tilrettelegging. Fylkeskommunen tilrår alle som har arbeidsoppgåver knytt til individuell tilrettelegging for elevar å [lese gjennom rettleiaren](#), i tillegg til å gjere seg kjent med fylkeskommunen sine retningslinjer.

5.2 Andre ressursar og lovtolking

- Handlingsrom tilpassa opplæring, informasjon om rett til spesialundervisning og saksgong: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/spesialpedagogikk/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

- Rettleiing for korleis ein kan ta vare på barnekonvensjonen i saksbehandlinga: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/Slik-ivaretar-du-barnekonvensjonen-i-saksbehandlingen/>
- Vurdere det beste for eleven: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-vurdering-av-elevens-beste/>

FNs barnekomité gir ut generelle kommentarar om tolking av enkelte artklar i barnekonvensjonen eller særlege viktige spørsmål. Særleg aktuelt for denne prosedyren er generell kommentar nr. 12 om barnets rett til å bli høyrd, og nr. 14 om barnets beste. På regjeringa sine nettsider ligg ei oversikt over alle utgitte kommentarar: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/generelle-kommentarer-fra-fns-barnekomit/id573909/>